

Invånare skyddar sina träd med papper

I en dal uppe i bergen norr om Quito rinner floden Cambugán. Området runt omkring består av molnskog, en slags bergsregnskog som nästan alltid är täckt av moln. Skogen är idag ett skyddat område där all typ av skogsindustri är förbjuden. För några år sedan var läget annorlunda.

– Vi kunde spendera en halv dag med att hugga ner ett träd bara för nöjet att höra det falla. Hela marken skakade, säger José Luis Cobos, som bodde i skogen i 20 år innan han flyttade därifrån och känner den som sin egen ficka.

Precis som de flesta levde han av sockerrörsindustrin och bidrog därmed till att stora delar av skogen skövades.

– Då tänkte jag inte alls på vilka konsekvenserna kunde bli, berättar han. Men så småningom märkte jag och de andra som arbetade med sockerrör vad vi gjorde mot skogen. När inte träden band marken längre tog regnet med sig allt och lämnade efter sig ett stäppliknande landskap.

När biologistuderande Ana Mariscal kom till Cambugán år 2000 för att studera molnskogens unika artrikedom, uppdagades det att en för människorna i området okänd man var på väg att lägga beslag på all skog i området. Det saknades bara en sista påskrift för att affären skulle gå igenom och eftersom ingen av invånarna hade papper på att det var deras mark, såg det ut som att inget skulle kunna stoppa hans uppköp av skogen.

– Mannen uppgav att hans syfte med köpet var att bygga bostäder, vilket verkade märkligt med tanke på att skogen i stort sett består av 70-gradiga sluttningar. Så småningom framgick det att han tänkt använda den till att bedriva skogsindustri, berättar

– Vi kunde spendera en halv dag med att hugga ner ett träd bara för nöjet att höra det falla. Hela marken skakade, säger José Luis Cobos

Anas syster, Carmen Mariscal.

För att förhindra detta startade Ana och Carmen tillsammans med andra frivilliga stiftelsen Cambugán. De lyckades stoppa mannens overtagande av marken och fick området utlyst som skyddad skog. Men eftersom titeln bara är ett skydd i teorin och i praktiken knappast kontrolleras, insåg stiftelsen att det var nödvändigt att samarbeta med befolkningen i skogen för att verkligen kunna skydda den. Detta genom att hjälpa invånarna med att skaffa ägarbevis för sin mark. I Ecuador har man enligt lag äganderätt till mark som man bott på i över 20 år, men för att få sitt ägarbevis måste man genomgå en lång byråkratisk process som kräver både tid och pengar. Denna process har stiftelsen hjälpt markägare med sedan 2003 och för många är den ännu inte avklarad.

– Syftet är att förhindra att någon

utifrån försöker beslagta marken igen. Dessutom har ägandepapperna medfört att markägarna är mer måna om att bevara skogen och motverkar därmed förekomsten av illegal skogsskövling. Ägarbevisen fungerar på det sättet som en bättre försäkring än benämningen "skyddad skog", berättar Carmen Mariscal.

När stiftelsen talade med molnskogens invånare om vikten av att bevara urskogen hade många redan lämnat sockerrörsindustrin och gått över till boskapsskötsel. Många hade också valt att flytta från området, delvis på grund av att det inte finns någon skola där. José arbetar numera som skogsvaktare och har liksom som de flesta som flyttade från skogen bosatt sig i San Jose de Minas, en närliggande by. Han känner sig inte orolig över skogens framtid eftersom alla markägare är överens om att bevara den.

– De områden som inte ägs av

någon av skogens före detta invånare har stiftelsen köpt upp för att skydda den från andra intressenter, berättar han.

Det enda egentliga hot som finns mot skogen nu är två familjer som utnyttjar den till kolindustri. Deras verksamhet är känd av stiftelsen, men trots att det de gör är olagligt tänker inte stiftelsen anmäla dem. De försöker istället

Fakta skogsskövling Ecuador

*Enligt FAO är Ecuador det land i Latinamerika, efter Brasilien, med högst avskogning.

*Varje år förlorar Ecuador ca 70 000 hektar skog, enligt det ecuadorianska miljöministeriet (MAE).

*Som det ser ut idag är Ecuador ett av de 17 länder i världen med högst biologisk mångfald (MAE) men mångfalden hotas av avskogningen.

*Skogsskövlingen påskyndar klimatförändringarna eftersom den leder till att det lagras mer koldioxid i atmosfären.

SOME RIGHTS RESERVED

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

ECUADOR/ BRASILIEN 9

hitta en lösning som är hållbar såväl för familjerna som för skogen, för som läget är idag har familjerna inget annat att leva av.

I framtiden hoppas stiftelsen kunna använda skogen som en "mall" för att återskapa skog i områden där det förr fanns liknande vegetation, men som försvunnit på grund av skövling

och den gröna revolutionen som ägde rum i många länder i syd på 60-talet. Med hjälp av nya jordbruksmetoder, kemiska medel och växtförädling lyckades man då öka avkastningen per arealenhet markant. Idag kan man dock se att den gröna revolutionen främst har gynnat stora företag och i många fall lett till miljöförstöring.

I Cambugán har man kunnat skydda urskogen i samarbete med folket som levt av den. Så är inte fallet alla gånger. Resultatet av FN:s program REDD+ med syfte att skydda skog och därmed minska koldioxidhalten i atmosfären har många gånger lett till att folk fördrivits från sina marker till förmån för stora skogsplantager, köpta av europeiska länder som

en typ av utsläppsrätter. Länder i nord kan på så sätt "kompensera" för sina utsläpp genom att se till att en viss mängd mark inte skövlas. Om de människor som bor på marken från början hade haft sina äganderätter hade detta kanske kunnat undvikas.

Text och bild: Julia Fyr